

A kertek öre
lombsátorában
nem szívja már
pipáját egymagában:

tünt ifjúságát
hozza az álma,
ködön át fénylik
a l á n y ruhája.

A kis patak s egy
turbina zúg csak,
s egy technikusnál
fénylik az ablak:

lement a nap, de
ég bosszújára
napot csinál; fényt
szór a világra!

Fordította: SZOKOLAY KAROLY

T Ü K Ö R

SZEGED KULTÚRELETE

A Magyar-Szovjet Barátság
Hónapja kultúreseményei
Szegeden

Mintaképünk, a Szovjetunió szocialista kultúrája, a Magyar Dolgozók Pártja irányítása, a kultúrforradalom igen termékeny erővel és szempontokkal hatottak kulturális életünkre és ennek nyomán fejlődésbe lendült az egész magyar kultúra. Ez a fejlődés szegedi viszonylatban is örvendetesen tapasztalható. Azok a kulturális események, amelyek az elmúlt év végén a Sztálin-ünnepségekhez csatlakoztak, igen sikeres és jelentős kulturális produktumok voltak. Az azóta eltelt néhány hónap ismét hozott olyan kiemelkedő kulturális eseményeket, amelyek — különösen a Pjatnyickij-együttes szereplése — felejthetetlen élményt jelentettek Szeged dolgozóinak.

Különösen a Magyar-Szovjet Barátság Hónapja keretében zajlottak le nemcsak Szegeden, hanem az egész országban igen jelentős kulturális események. *Tyihonov, Novikov, Zamuskin*, a Pjatnyickij-együttes azért jöttek hazánkba, hogy közelebb hozzák hozzánk, megismertessék velünk a világ élenjáró művészetét, a szovjet művészetet. Azért is jöttek, hogy segítsenek íróinknak, művészeinknek az új, szocialista magyar kultúra megteremtésében. Azért is jöttek, hogy segítsenek elvi kérdések tisztázásában, a burzsoá kultúra elleni harcban, a múlt káros hagyományainak merész eldobásában s hogy sze-

mélyes példát mutassanak a szocialista műalkotások létrehozásában. A Pjatnyickij-együttes azért látogatott meg üzemi, falusi táncsoportokat, hogy segítse népi kultúránk együtteseit a minél teljesebb művészi kibontakozás felé. *Novikov* szovjet zeneszerző azért hallgatta a magyar zeneszerzők alkotásait, énekkarok, zenekarok hangversenyeit, hogy tanácsaival hozzájáruljon az új, korszerű, magyar zene megszületéséhez.

Szovjet művészvendégeink fáradsága nem volt hiábavaló. Tanácsaik a magyar kultúrélet munkásai között nagy viszhangra találtak.

Szeged kulturális életében különösen a

Pjatnyickij-együttes

vendégjátékának volt hatalmas sikere és termékeny viszhangja.

Az orosz zene a Szovjetunió Októberi Forradalma után lépett a fejlődés új útjára. Ez a nagy zenei fellendülés nemcsak a zeneszerzők, zeneművészek munkájára, hanem az orosz népzeneire is vonatkozik. A népzene fejlődése valamennyi szovjet köztársaságban hatalmas méreteket öltött. Különösen nagy fejlődés mutatkozott a szovjet nemzeti zenei együttesek, orosz népdalkórusok, népi hangszereseken játszó zenekarok alakulásában és működésében. Világhírű lett a Vörös Hadsereg dal- és táncegyüttese, az *Alexandrov-együttes*. Nagy sikerrel szerepelt többfelé az elmúlt évben Szegeden is szereplő kiváló népi zenekar, az *Oszipov-együttes*. Most legújabbán a legnagyobb szovjet népkórus, a Pjatnyickij-együttes mutatkozott be a magyar dolgozók előtt és a Magyar-Szovjet Barátság Hónapja keretében vendégszerepelt a Szegedi Nemzeti Színházban is.

1911-ben szervezte meg Pjatnyickij, a kiváló orosz folklórlista és népdalgyűjtő együttesét. Pjatnyickij arra törekedett, hogy énekkara minden formalista eltorzítás nélkül pontosan úgy adja elő a népdalokat, amint azok falvakban, a mezőkön csendülnek fel a nép ajkán. A cári időkben a kiváló együttesnek nem volt lehetősége arra, hogy rendszeresen adhasson hangversenyeket. Csak a Nagy Októberi Szocialista Forradalom után jutott az együttes támogatáshoz, akkor nyílt meg számára igazán az alkotó művészi munka lehetősége.

1918 őszén maga Lenin is meghallgatta az énekkart, magához kérlette Pjatnyickijt és közölte vele, hogy fokozni és támogatni kell együttesének értékes és korszerű munkáját. Lenin lelkesítő szavai és támogatása további eredményes munkára serkentették az együttest. 1925-ben a szovjet kormány a „Köztársaság kiltüntetett művésze” címet adta Pjatnyickijnek, a szovjet kultúra fejlesztéséért folytatott eredményes munkálkodása elismeréseként. A nagy népművész 1927-ben halt meg, együttese azóta is nevét viseli.

A Pjatnyickij népi énekkar ma a legnagyobb szovjet zenei együttesek közé tartozik. Ez a megalakulásakor tizennyolc lelkes művészből álló csoport ma már kétszáz taggal működik. Műsorának repertoárjában mintegy háromszáz régi és új népdal és rengeteg népi tánc szerepel.

Az énekkar Pjatnyickij hagyományaihoz híven folytatja a népdalok gyűjtését és tekintettel a kórus mai feladataira, új dalokat

is alkot. *Zacharov*, a kórus mai vezetője, az orosz népzene nagy ismerője. melódikus dalai híven tükrözik a szovjet nép és a mai szovjet élet emelkedett, optimisztikus érzelmeit és hangulatait. A „Sztálint dicsőítő ének“, a „*Katyuska*“, stb. dalai hazánkban is elterjedtek, az együttes műsorán is szerepeltek. *Zacharovot* kétszer is kitüntették Sztálin-díjjal és a Szovjetunió Népművésze címet kapta.

A kórust az orosz népi hangszerekből álló kitűnő zenekar egészíti ki, amelyet *V. Kvatov* vezet. A negyven tagú zenekar magában foglalja az összes jelentősebb orosz népi hangszereket, balalajkát, guszlát, domrát, bojolkát, pásztorsípot, különféle harmonikákt, baján: és ütőhangszereket, vlagyimiri kürtöt, amelyeki csodálatos összhangot alkotva szólnak és hatásosan kísérik az együttes ének- és táncsoportjait. A táncsoport, amelyet *Tatjana Usztinova*, Sztálin-díjas balettmester vezet, a Szovjetunió minden területéről és köztársaságából összegyűjtötte a legszebb népi táncokat.

A Pjatnyickij-együttes magyarországi vendégjátéka igen jelentős kulturális esemény volt. A magyar zeneművészek és táncosok dolgozó népünk a Szovjetunió egyik legremekesebb művészegyüttesét ismerte meg. Épülő szocialista kultúránk művészei pedig igen sokat tanulhattak ettől a kiváló zenei együttestől, amely maradéktalanul megvalósította a kultúra sztálini elvét azzal, hogy művészi munkája formájában nemzeti, tartalmában szocialista.

A magyar dolgozók nagy fogékonysággal rezonáltak az együttes művészi munkájára, amelyet fényesen bizonyít az, hogy az ország különböző üzemeiben, amerre vendégszerepelt az együttes, az üzemi kultúrcsoportok a Pjatnyickijektől tanult új orosz táncokat és dalokat próbálnak. Különösen sokat tanulhattak üzemeink táncsoportjai az új üzemi táncok műfajában, amely nálunk alig ismeretes. Hazánkban a harmadikutas paraszttromantika, a narodnyikizmus csak a parasztság körében akart tudni népi táncokról. S most a Pjatnyickij-együttes magyarországi vendégjátékában arra figyelmeztetett hennünket, hogy a szovjet munkásosztálynak, a szovjet üzemi dolgozóknak igen virágzó és magasrendű művészi kultúrája van. Ezt fényesen bizonyítják az üzemi táncok, amelyekben a tánclépések, a táncolók figuratív elhelyezkedése, a táncot kísérő dal szövege az üzemi jellegéhez és munkájához kapcsolódik.

Felejthetetlen élményt jelentett a Pjatnyickij-együttes szegedi vendégszereplése. A formájában nemzeti, tartalmában szocialista kultúra virágzását aligha példázhatná valami meggyőzőbben, mint a remek szovjet zenei együttes produkciója. Műsoruk az ősi népdaloktól a mai kolhozdalokig harmonikus egységbe foglalja a népdalt, a népies műdalt, a hangszeres népzene és népi táncot. A harsány életörömet zengő, életteli előadásmódban az évszázados elnyomatástól terhes múlt népdalaiból is a szabadság lehellelte, a mai beteljesülés szépsége árad, a táncosok minden mozdulatán az öröm melegsége tűz át.

Egyetlen színes forgatagban kavargó majdnem három órás műsorban egymást váltották a régi orosz népdalok, bájos népi játékok, remek zenekari számok és táncok, a lírai kettősök és a páros felelgetők, a csasztkuskák. Az együttes énekeseire jellemző, hogy a népi

éneklési módot magas művészi fokon egyesítették az ú.n. operai belcanto, a szép ének minden erényével. Elrenkivül fejlett énektechnika eredményeként tudható be, hogy az együttes néhány énekese, akik már évtizedekkel ezelőtt is résztvettek az együttes alakításában és munkájában, még ma is tökéletes éneklési készséggel, friss és fiatalos hangszínnel éneklék szólamaikat (pl. V. Klodnyina és L. Jelizabetta).

Ugyanez az alapos felkészültség és fejlett technika jellemzi a változatosan gazdag hangszínnel játszó népi zenekart. És éppígy, alig lehetett befelni a táncegyüttes számainak utólérhetetlen közvetlenségével, meleg, színesen áramló kedélyével. Az előadott népi táncok szellemének mélységes átélése, gazdag koreográfikus fantázia, lírai finomság, dinamizmus és életerő egyesült a táncsoport remek számaiban.

Nagy tanulság és nagy élmény volt a Pjatnyickij-együttes szegedi szereplése. Élmény a szocialista ember művészetének nagyságáról és tanulság kulturális továbbfejlődésünk számára. Mert példánk, követendő eszményünk a szovjet kultúra, amelynek emelkedett tisztaságát, humánus mélységét és szocialista méltóságát hozta közénk a Pjatnyickij-együttes.

A Budapesti Operaház Gördülő Opera együttese a Magyar-Szovjet Barátság Hónapja keretében játszotta Szegeden *Musszorgszkij* multszázadi orosz zeneszerző hatalmas népdramáját, a HOVANSCSINÁT.

A tizenkilencedik századi Oroszországban végbemenő forradalmak művészek, zeneszerzők vérért is lánggra gyújtották. A század második felében öt lelkes zeneművész összefogott, hogy újjáteremse az orosz zenei életet. Az orosz zene abban az időben nagyrészt nyugatról átvett, arisztokratikus körökben, főúri szalonokban végbemenő muzsikálást jelentett. Ez az öt forradalmár-lelkületű zeneszerző átütő erővel küzdött az akkori orosz zeneélet egyoldalúsága, konzervatívizmusa ellen. *Vissza a néphez!* — adták ki a jelszót s ezzel a programmal alaposan felrázták az akkori orosz kultúréletet. A századvégi orosz művészeti előretörés feltétlenül az „Ötök” érdeme, ahogy a zene-történet számontartja ezt a forradalmár zenei kört.

Az „Ötök” vezére, legerőteljesebb egyénisége Musszorgszkij volt. Ő fogalmazta meg az „Ötök” művészeti programját s ő is hajtottá végre azt legkövetkezetesebben. *„Az új orosz zene induljon ki az orosz népdal kincséből, amely még felhasználatlan. Az új zene formája is más legyen, mint az eddigi volt. Nincs mult, nincs tisztelet és hagyomány”* — mondja ez a lendületes, a multtal bátran szakító program.

A parasztszármazású Musszorgszkij gyermekkorában átítatódik az orosz parasztság életmódjával, szokásaival, a muzsik élete, tánca, meséje mély benyomást gyakorol rá s ez a benyomás egész életén át benne él. A fiatal, huszonhárom éves Musszorgszkij már ráeszmél igazi hivatására: az elnyomott orosz nép sötét drámájának zenei kifejezésére. Népdramát alkotni, ez a vágya — népdramát, amelyben a népe a főszerep, amelyben a nép szava, fájdalma és

zenéje szólal meg! Valamilyen új operatílusra, nagy, egységes drámára gondol. Drámai események, párbeszéddek, az orosz nép és Oroszország történetéből való jelenetek tűnnek fel a fiatal, cári katonaiskolába kényszerített Musszorgszkij képzeletében. Népi dallamok, erőteljes harmóniak, új hangszínek zúgnak fülébe. S ez a fiatalkori vízió nemsokára élő valósággá lett, megalkotja az orosz színpadi zene legnagyobb alkotásait. 1870-ben elkészül a Godunov Borisz, 1873-ban pedig író-barátja és harcos fegyvertársa, Sztaszov ötletére a Hovanscsina.

Musszorgszkij az első alkotóművész, aki a nép világába igazán belelát, a nép elnyomottságát, vágyait, örömeit lényegében felismeri és műveiben a népi dallamanyag felhasználásával kifejezésre is juttatja.

A Hovanscsina méltó képviselője Musszorgszkij művészetének, egyik reprezentáns alkotása a haladó orosz színpadi kultúrának. Benne a tizenhetedik századi Oroszország képe tárul elő, a mű cselekménye a *Sztyepán Rázin*-féle jobbágyfelkelés után játszódik.

Oroszország a tizenhetedik században még a feudalizmus fénykorát élte. A kegyetlen, hatalomért versengő főurak és a nagyra-vágyó, felfelékapaszkodó középnemesség, a bojárok prédája volt az ország. Háborúk, vallási villongások, cárok és hercegek kizsákmányolása gyötörte a népet, amely ősi, öntudatlan erővel sodródott az akkori politikai áramlatok útvesztőjén át újabb, fejlettebb korszakok felé. A Hovanscsina a drámai realitás erejével jeleníti elénk a kizsákmányolt, főúri vetélkedésekben eszközül odadobott orosz népet. A nép hiába vár segítséget a maga hatalmált, gazdagságát ápoló Hovanszky hercegtől. S amikor Hovanszky az alattomos bojárintrika áldozata lesz, népe egy részét a cári csapatok pusztítják el, a többieket a vallási bigottizmus az önkéntes máglyahalálba viszi. A magárahagyott nép tanácstalan rémülete hangzik fel a 3-ik felvonás csodálatos kórusjelenetében. A kor annyira fonák, hogy még az alattomos-intrikus Saklovity bojár is az igazságosabb kor, „a gazdagok és szegények által óhajtván várt új Messiás” eljövételéről énekel, korától és önmagától megundorodva.

A Gördülő Opera a Magyar-Szovjet Barátság Hónapja kulturális eseményeihez csatlakozott, amikor a Hovanscsinát Szegedre hozta. Kiseb hiányosságok ellenére az előadás jól felépített volt. Losonczy György (Hovanszky Iván), Nagypál László (Hovanszky Andrej), Király Sándor (Galiczyn) szerepeiket jól és szépen oldották meg. Tiszai Magda egyéniségének igen jól megfelelt a Márfa-szerep. Lityasy György (Doszifej) játéka és éneke biztos, kultúrált és művészi volt. Tóth Lajos (Saklovity) intonációi bizonytalanok voltak. Fekete Pál (írnök) túljátszolta szerepét. Kitűnő volt a műben igen sokat szereplő népes kórus, a balettkart dicséret illeti az izléses perzsa táncért. A rendezés hiányossága, hogy a színpadon szereplő népet és tömegeket úgy ábrázolja, ahogy azt az elnyomók szeme látja. A MÁV zenekar igen gyengén szerepelt, játéka egy gyorsan betanult mű szintelen és bizonytalan eljátszását jelentette. A vezénylő Lukács Miklós nem tekintette szívügyének a zene pontos, finom kidolgozását.

Az Egyetem Lenin-könyvkiállítása

Az Egyetemi Könyvtár Lenin születésének nyolcvamadik évfordulóján ünnepi könyvkiállítást rendezett a Tudományegyetem Aulájában.

A könyvkiállítás anyaga elsősorban Lenin monumentális életművét mutatta be. Lenin díszes kiadású Összes Művei, írásainak egyéb kiadásai szerepeltek a kiállítás főhelyén. A kiállítás szemléletesen mutatta be, hogy Lenin írásai, eszméi hogyan terjedtek el az egész világon különböző nyelveken. Kínai, angol, német, olasz, stb. nyelvű Lenin-kiadásokat láttunk, amelyek beszédesen bizonyítják, hogy Lenin művei az egész haladó emberiség legfontosabb iránymutató olvasmányai, cselekvésünk vezérfonala lettek.

A kiállítás bemutatta azt az új szovjet tudományos és irodalmi könyvanyagot is, amelyet az Egyetemi Könyvtár az elmúlt hónapokban szerzett. Jóleső érzés így együttlátni egyetemünkön az élenjáró nagy szovjet tudomány legkiemelkedőbb alkotásait. *Makarenko*, a nagy szovjet pedagógus tanulmányköteleit, *Tyeplov*, *Kornyilov* összefoglaló lélektani műveit, *Vinogradov* számelméletét, geometriai, fizikai, geológiai műveket láthattak a kiállítás látogatói. Földrajzi kötetek s a falakon elhelyezett bőséges térképanyag szemléltette a szovjet földrajztudomány fejlettségét.

Külön szekrényeket töltöttek meg a szovjet biológiai, növény-tani, állattani és orvostudományi munkák. *Pavlov* műveinek díszes kötetei annak a nagy élettan-tudósnak munkásságát dokumentálták, aki ismert reflexkísérleteivel új fejezetet nyitott a fiziológia fejlődésében.

A tudományos anyag mellett a kiállítás igenszép irodalmi anyagot is tartalmazott. Az orosz és szovjet irodalom maradandó és korszerű alkotásai, egy szép *Puskin*-sorozat és ifjúsági irodalom is szerepeltek a kiállított könyvek között.

A kiállítás érdekességét és jelentőségét emelte, hogy néhány olyan orosz fordítás-szemelvényt is bemutatott, amelyek az egyetem egyes intézeteiben készültek a tudományos munka során. Jó úton járnak a Szegedi Egyetem intézetei és tudományos dolgozói, amikor saját szaktudományaik terén végzett tudományos munkában felhasználják a fejlett, leghaladóbb szovjet tudomány eredményeit. A kiállítás szemelvényeket mutatott be ezekből a különböző szaktudományokkal foglalkozó egyetemi intézetekben készült fordításokból. Szerencsére a fordított és a tudományosan felhasznált anyag sokkal több, mint ahogy azt a Bonctani és Elmekörtani Intézetekből származó fordított anyag mutatja. Az Egyetemi Könyvtár, ha már közszemlére tett orosz fordításokat, a kiállítottnál többet is összegyűjthetett volna, ezzel is bizonyítva, hogy a Szegedi Tudományegyetem tudományos dolgozói a marxizmus-leninizmus szellemében munkálkodó szovjet tudomány nyomdokain igyekeznek haladni.

A Szegedi Filharmóniai Zenekar
két hangversenye

A Szegedi Filharmóniai Zenekar igen fontos feladatának tartja annak a kiváló és jelentős műveket magában foglaló szovjet zenekultúrának a fokozatos megismertetését, amelytől a Horthy-korszak sovíniszta, reakciós kultúrpolitikája teljesen elzárt bennünket. Ezt a hivatását szolgálta a zenekar, amikor a március 26-i, a Magyar-Szovjet Társaság székházában rendezett hangversenyét *Ivanov-Radkievics* szovjet zeneszerző orosz nyitányával kezdte. A Nagy Honvédő Háború befejezése után írt nyitány a mai szovjet élet optimisztikus hangulatait tükrözi. A kompozícióban a kiváló szerző népi anyagot dolgozott fel, így a mű a mai szovjet zenei életben ahhoz az irányhoz tartozik, amelynek magyar viszonylatban a Bartók—Kodály iskola felel meg. A színesen hangszerelt, természetes könnyedségével ható művet a zenekar igen szépen, alaposan kidolgozva játszotta.

A hangverseny műsorán a zenei klasszicizmust *Beethoven* üldö, fiatalos első szimfóniája képviselte, amelyben már megtalálhatók a későbbi, az emberiség legegységesebb problémáit drámaian megfogalmazó nagy Beethoven-szimfóniák csirái. *Liszt* ismert, népszerű *Esz-dur* zongorahangversenye az egytételűség felé törekvő romantikus versenyműtípust képviseli. *Höchl Margit* zongoraművész csillogóan szólaltatta meg a versenymű virtuóz zongoraszólamát, amelyet ragyogó zenei egyensúlyt teremtve egészített ki a zenekar.

A Szegedi Filharmónia helyes és méltányolandó apostolkodást végez *Bartók Béla* művészetének terjesztése és megismertetése körül. Bartók a legnagyobb magyar zenei géniuszok egyike. Művészetét a magyar zenekultúra legbecesebb értékei közé soroljuk. Bartók halhatatlan szolgálatot tett a magyar zenekultúrának azzal, hogy Kodállal együtt feltárta azt a mérhetetlenül gazdag népdalkincsét, amely a magyar és a körülöttünk élő nemzetiségi szegényparasztság hagyományaként maradt fenn. Emellett Bartók művészete bizonyíték arra, hogy a népzenei hagyomány mennyire alkalmas alap magasrendű művészi alkotások létrehozásához.

A Filharmónia vasárnapi koncertjén — éppen Bartók születésének 69-ik évfordulóján — két Bartók művet is bemutatott. A magyar népdalfeldolgozásokból összeállított „*Magyar Képek*“ a magyar nép életéből jeleneteket mutat be. A székelyek között eltöltött este hangulata, a humoros medvetáncoltatás, a groteszkül szellemes alkoholmámor zenei ábrázolása, a pergő ürögi kanásztánc népünk portréjának egy-egy esetvonása. Az „*Erdélyi táncok*“ erdélyi román népi dallamokat foglal magában. A zenekarban román dudász, s a „jócul ursului“, a medvetánc elevenedik meg. Bartók műveit általában nehéz játszani. A zenekar nagy, igyekezete sikerrel birkózott meg a technikai nehézségeket jelentő művekkel.

A fordulatós műsor az orosz zene egyik nagyságának, *Csajkovszkinak* Olasz Capricciója zárta. Csajkovszkit olaszországi utazásai alkalmával megihlette a daloló olasz nép. A katonai őrségváltás trombitajeleitől a lány szerelmi dalokig mindent megfigyelt. Ezeket a színes olasz dallamokat az Olasz Capriccióban fűzte egybe, amelyek

— a fafuvők bátortalansága ellenére is — szépen hangzottak a zenekarban. Tiszta, világos felépítésű, alaposan kidolgozott volt az együttes munkája. S ez a dirigáló *Szatmári Géza*, a zenekar nevelőkarmesterének érdeme, aki igen lelkesen és gondosan készítette elő a hangverseny műsorát.

A Filharmónia másik, március 23-i hangversenyén nagy és híres szovjet zenemű bemutatója, *Hacsaturján* hegedűversenye hangzott el. Aram Iljics Hacsaturján 1903-ban született Tifliszben. Atyja örömeny munkás volt. A már fiatalon nagy muzikalitást mutató Hacsaturján a Nagy Októberi Forradalom után Moszkvába került, ahol a szocialista kormányzat lehetőséget és támogatást adott zenei képességei kifejlesztésére. Mjaszkovszkij és Gnyesszin, a Nagy Októberi Forradalom után kialakuló szovjet zeneélet vezetői tanították a fiatal Hacsaturjánt, aki a mai szovjet zene egyik legjelentősebb egyénisége lett. „Óda Sztálinhoz“ c. műve, két szimfóniája, „Gajaneh“ c. balettjének egyes tételai, a Kardtánc, a Lezginka nevét igen ismertté tették hazánkban is.

Hacsaturján bemutatott hegedűversenye legnagyobb és legértékesebb alkotásai közé tartozik. Ezt a művét 1946-ban Zathuretzky Ede, 1949-ben pedig a Szovjet Kultúra Hónapja keretében a világhírű szovjet hegedűművész, *David Ojsztrach* ismertette meg a magyar közönséggel. A hegedűverseny formájában, keretében őrzi a klasszikus zenei hagyományt, tartalmában, különösen a harmadik tétel témájában népies motívumeredetet mutat. Soha nem hallott új, csillogó hangszínek, a mű előadását rendkívül meglehetően friss és mozgékony ritmika a jellegzetességei.

Várnagy Lajos, a Filharmónia hegedűművésze igen nagy technikai felkészültséggel, sikeres és fiatalos bátorsággal, leszűrt elmélyedéssel játszotta ezt a közismerten nehéz bravur-muzsikát. Játékában különösen szép volt a lassú tétel finom, kidolgozott megoldása és a harmadik tétel szép témájának előadása.

N. Dzseberdzsi ma élő szovjet zeneszerző még igen kevésbé ismert hazánkban. Zenei működése főképp a szimfónikus tánczene, a könnyed, szórakoztató zene tájékára esik. Eredeti, szellemes hangszerelőképeséget és gazdag zenei ötleteket mutató műveiben a szimfónikus forma és a könnyed, szórakoztató zenei tartalom egyesítésére törekszik. A bemutatott *Táncszvit* c. négytételű alkotása ha nem is ér fel Hacsaturjánnal, harsány optimisztikus lendületével, sodró táncritmikájával sikert aratott. Az utolsó tétel rumba-ritmikája jól szemlélteti a szerző elgondolását, a táncritmusok, táncmotívumok szimfónikus feldolgozását.

A zenekar két romantikus művet is játszott, *Weber* Oberonnyitányát és *Schubert* Befejezetlen szimfóniáját. Az Oberonnyitány a valóságtól a misztikum, a sejtések felé forduló romantika „tündérlenéjének“ egyike. Schubert közismert dallamos, befejezetlenségében is kerek szimfóniája a romantikus zeneköltő egyéni fájdalomának,

A zenekar igyekvő, összeszedett összjátékában meg tudta csil-

A zenekar igyekvő, összeszedett összjátékában megtudta csillogtatni a nehéz Hacsaturján-mű értékeit és színeit. Az Oberonnyitány hibátlanul sikerült, a Schubert-szimfóniából nem ártott volna

egy akusztikai próbát tartani. A hangversenyt vezénylő *Paulusz Elemér*, a Szegedi Nemzeti Színház karnagya megmutatta, hogy nemcsak a könnyű zenének, az operettnek a mestere, hanem otthon van a hangversenyzene világában is. A keze alatt csiszoltan és kultúráltan játszó zenekart a szépszámú hallgatóság lelkesen tapsolta.

A hangversenyek iránti nagy érdeklődés is mutatta, hogy a Szegedi Filharmóniai Zenekar jó úton halad. Sikerült kezdeti nehézségeit leküzdeni a Népművelési Minisztérium, a Magyar-Szovjet Társaság támogatásával. Eppen ezért reméljük, hogy a jövőben is sok és nivós hangversenyt rendez a szegedi dolgozóknak.

KIRALY JÓZSEF

ÁZSÁJEV: TÁVOL MOSZKVÁTÓL

(Regény. Szikra-kiadás.)

A magyar írók kevés alkalommal ábrázolták irodalmi alkotásukban, hogy egy üzem, *hogyan*, teljesítette tervét. Ha egy munkásról, újtóról, vagy élmunkásról írunk, kevésbé láthatjuk azt, hogy *hogyan* született meg voltaképpen maga az újítás, vagy hogy *hogyan* is dolgozik az élmunkás. Leírják, hogy mi készítette, mi indította a dolgozót, leírják az előzményeket és sok esetben megismerjük családját is, de a lényegét, a szocialista ember legfőbb tevékenységének, a munkának művészi ábrázolását ritkán olvashatjuk magyar szerzőtől.

Ázsájev regénye egy hatalmas vállalkozás történetét írja le, egy távolkeleti kőolaj-vezeték építésének történetét. A határidő igen kurta: egy év, s az akadályok igen nagyok; a kelet-szibériai 40—50 fokos fagy, hóviharok, majd feneketlen sár. De az ember, aki szembeáll mindezen nehézségekkel, a maga teljességében kibontakozott igazi ember, a szocialista ember. Nem gép, báb, vagy csupa jó tulajdonságokkal rendelkező „angyal”, hanem a maga hibájával és erényével eleven élet. Csakhogy hibái már másfajta, mint a kapitalizmusban törtető: nem érti meg az első pillanatban, hogy miért szükséges Távol-Keleten kőolajvezeték építeni akkor, amikor minden szovjet hazafinak a fronton van a helye, vagy a családjával szemben rideg és nem elég közvetlen, de éppen azért, mert a munka a szenvedélye.

Az igazi, alkotóképességeit felszínre hozni tudó szocialista ember száll szembe a természettel és az idővel. Tervszerint haladnak, először megszervezik, átcsoportosítják a munkát. A munkahelyen játszódik ez a regény, tehát *a munkát ábrázolja*, azt, hogy *hogyan* hajtják végre a terveket. A vezetőség a munkások között kiépíti azt a kapcsolatot és megteremti azt a viszonyt, amilyen vezető és vezetett, munkás és munkás, dolgozó és feladata között még sohasem volt.

A munkát a munkaverseny és a kritika-önkritika lendíti. Alulról szervezik meg a versenyt, s maguk a munkások bírálják meg egymást és önmagukat. S mindezt Ázsájev nem kívülről ábrázolja, hanem megmutatja nekünk az ember bensejét is. Soha olyan őszintén,